ANTONII

MIZALDI MONLVCIANI
Planetæ, siue Planetarum Collegium.

Ad Antonium Minardum in supremo Senatu Parisiensi Præsidem æquissimum.

PARISIIS,

Apud Carolam Guillard, sub sole aureo, via ad diuum Iacobum.

M. D. LIII.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

Μετεωριζόμενος.

Semine cœlesti sata mens, cœlestia quærit
Semina: terrenum rite perosa solum.
Scilicet hinc miro cœlorum fertur amore:
Et quoties lædunt infima, summa petit.

Superata tellus
sidera donat.

ORNATISSIMO VIRO Antonio Minardo, in supremo Parisiensi Senatu Præsidi inculpatissimo, Antonius Mizaldus Monlucianus.

S. P. D.

NAXAGORAS *Clazomenius philosophus, non modò generis gloria & opibus (quemadmodũ scribit Plutarchus)* verùm, *animi magnitudine clarissimus, & rerum mundanarum, suarúmque aspernator cõstantissimus, cuipiam exprobranti quòd patriæ ei nulla cura esset, respondisse fertur, imò mihi patriæ cura, & quidẽ summa est: digito cœlum ostẽdens, ac illud patriã cuiusque natalem verè, & certò esse, indicans: Quod* ἀπόφθεγμα *cũ olim (anno scilicet ab hinc quinto plùs minùs) ad aureis vsque meas venisset, pretium*

operæ facturum me, illico admonuit, si cælorum cõmunis animorum nostrorum patriæ, curam aliquã præ me ferrẽ: hoc est, pro mea tenuitate cum præclaris viris multis, illorum & corporũ quæ circũferunt diuinitatem explicare, maiestatem prædicare, naturã ac vires ostẽdere, & (vt paucis multa dicã) quidquid habẽt vtcũq; illustrare satagerem. Quã cogitationem si minùs in rem pro dignitate conferre potui, volui saltem ac diligenter studui. Nam libellis aliquot hactenus præcipitatis à me, veriùs quàm elaboratis, quidquid id est præstare pro mea virili sum adnixus. Quàm fœliciter, iudicabit χρόνος (vt est apud Pindarum) πάντων πατήρ. Verũ enimuerò, cùm sollicitè in ea cura totus essem: & medicis studiis, veterum exemplo, cælestia miscerem: ecce, in mentem mihi peropportunè venit, alterius patriæ cogitatio ac recordatio: eius (inquam) quæ vagitus meos excepit, meam infantiam pertulit, meã balbutiem audiuit, & corpusculum meũ sympathia quadam

dam cum ſuperiori patria, fouit ac educauit. Hæc itaque, quia fumum ſuum (ſicuti eleganter ſcripſit Lucianus in encomio patriæ) luculentiorem habere ſolet quouis igni alieno: quia ortus noſtri partem ſibi vendicat: & (vt verè dixit Naſo)

nescio qua dulcedine cunctos
Ducit: & immemores non ſinit eſſe ſui:

eam ob rem hîc curam ſecundariam, & pietatem alteram, ſuo quodã merito à me exigit: Te vnum, Præſes inculpatiſsime, non abſque delectu & ſummo iudicio, de omnibus proferẽs, qui eius vicariũ hîc agas. Nec temere, mea quidem ſentẽtia: nam inter illius alũnos omneis, non ſecus emines, ac illuſtris haberis, quàm Phœbus inter Planetas. De quibus pro mea mediocritate fuſiſsimè ſum philoſophaturus toto hoc libello. Quem, qualis qualis eſt (diuinus ſanè, quia ſeptem diuina corpora deſcribit, quæ vitã & lucem rebus omnibus inferioribus quotannis ex alto ſpirant) tibi patriæ ſplendori, & Borboniorũ no

 ſtrorũ

ſtrorum longè, latéque radianti ſideri ſacrare
ac deuouere, non inconſultum mihi omnino
conſilium fuit. Scio quantis me tibi meritis
obſtrinxeris, quantis honoribus me dignatus
fueris, & quàm inſigni humanitate me ſem-
per exceperis. Vnde ingratus nimiùm dice-
rer, ſi gratiam aliquam, aut ſaltem pro gratia
memoriam qualemcunque palam non ex-
hiberem. Fuit certè eam ob cauſam, multis
de me, varia & frequens admiratio: præ-
ſertim quòd eximium iſtum tuum erga me
cãdorem, vel ſcriptis meis nullo modo agno-
ſcerem. Nec defuerunt, qui ſilentio meo tam
diturno, inflato iraſcerentur ſtomacho: at-
que hoc ipſum vitio verterent: quum animã-
tes plæræque rationis expertes, ab huiuſce-
modi (vt dicebant) ingratitudinis nota ma-
ximè abhorreant. Addebant, quòd vtri-
que communis eſt patria: cuius flos & ſpe-
cimen ſummo cenſeris iure: cùm ob multa,
tum quòd vita, moribus, eruditione, integri-
tate, virtutibus, pietate ac humanitate apud

omnes

omnes insignis ac illustris haberis. Futiles alias vulgi gloriolas, quæ non plus te mouent, ac transuersum agunt, vt scripsit ille,

Quam lippum pictæ tabulæ, fomenta podagram,
Auriculas cytharæ collecta sorde dolentes,

prudens & sciens omitto: nõ ignarus te multò libentius laudanda facere, quàm audire. Sed occupatiões tuas interpellare cesso. Hæc itaque sunt Præses integerrime, quæ me subinuitarunt vt lucubratiunculam hanc Planetologicam, in tuo nomine emitterem: Ex qua nihil aliud polliceri tibi debes, quàm sũmè propensum tui Mizaldi erga te animum ac studium. Quod ad nominis immortalilitatem attinet, magis ex te, & virtutibus tuis, quàm ex tenui hoc opusculo, tibi iãdiu partam ac comparatam esse certò scio. Bene vale, Præses inculpatissimè, ac me, vt facis, amare perge. Lutetiæ, quarto Non. Februarij.

1 5 5 3.

Ride Epicure Deũ: gere neſcia pectora fati:
Finge nihil cœli ſignificare faces.
Crede mihi, quando venies ad tartara Ditis,
Hîc tua quod plectat ſcõmata, Numẽ erit.

ANTONII MIZALDI MONluciani Planetæ, hæc in summa habent.

TOtus liber verſatur in Planetarum deſcriptione,ſitu,orbibus,vi,motu,natura, qualitatibus,exortu,occaſu,paſsionib⁹(vt loquũtur) tam eſſentialibus, quàm accidentalibus, & aliis huius plumæ. Habet præterea, eorundem Planetarum radiatiões,aſpectus,ac magnitudines.Adhæc,corporis partes & ſpiritus, quibus illi præſunt:necnõ colores, quos familiariter agnoſcunt: ac mutuas amicitias & inimicitias quas inuicem exercent: cum ſtudiis & moribus quos excitant: vbi geneſis alicuius dominatores fuerint,non impediti.

Huius præcipua,ſummáque capita hac digeruntur ſerie.

PRoœmiolum,in quo,cum breuiſsima propoſitione,inuocationi datur locus.

Planetarum vt in cœlo reſident deſcriptio, & nomenclatura.

Planetarum orbes, & eorundem diſpoſitio, ſicuti hodie in cœlo habetur.

Orbium Planetarum θεωρία breuiſsima.

Planetarum motum in propriis orbib⁹, motui ſupremi cœli eſſe contrarium, & aduerſum : hoc eſt ab occaſu,per meridiem ferri ad exortum.

Planetarum motus medij.

Planetarum motus veri.

Planeta quiuis quot annis ꝓprio motu ſuã peragrationem,& curriculum in Zodiaco abſoluat.

Planetas

Planetas per Zodiacum nunc celeri motu ferri, nunc tardo, nunc inter vtrunque medio.

Planetas quandoque progredi, alias regredi: nunc in Austrum, modò in Boream.

Planetæ masculini & fœminini.

Planetæ fœlices & infœlices.

Planetæ orientales & matutini.

Planetæ occidentales & vespertini.

Planetæ diurni & nocturni.

Saturni qualitates, elementum ac humor.

Iouis qualitates &c.

Martis qualitates, &c.

Martem conuenire cum Sole, & à Venere frenari. Adhæc quòd omnes Planetæ, Soli coniuncti, debiles, præter Martem, euadant.

De Sole, eiúsque numine ac energeia: & quid deorsum operetur.

Solem esse causam potissimã generationis & corruptionis terræ nascentium.

Solem vnicum & solùm de omnibus Planetis, per eclipticam perpetuò incedere, ac nunquam ab ea deuiare: illincq́ue (motu cœli) omnia mundi climata, tam sursum, quàm deorsum, lustrare, ac illustrare.

Solem interdum terræ proximum esse, nonnunquam remotum. Adhæc, Signiferum inæqualiter peragrare.

De Venere, eiusq́ue natura: & quod Solem quandoque præcedat, quandoque verò sequatur.

Venerẽ Solis & Lunæ æmulam, quandoq; radios cum luce perspicua iaculari, ac vmbrã facere.

Veneri

certa

FINIS.

ANTONII MIZALDI Monluciani Planetæ, siue Planetarum Collegium.

OELI structurâ positâ, Signísque relatis PROPOSITIO.
Per quæ aduersa meant clarißima quinque πλανήτων
Numina, & ipsa suo cum Phœbo Delia: paucis
Nunc demum aggredior simili illustrare colore
Septenos igneis, septenáque corpora, summo
Fœdere suppositum pulchrè moderantia mundum
Vi tacita, radio, motu, luce, atque fluore.
Sed quis tot flammas, & lumina perferat? heû, quis
Tam longinqua loca illæsis præteruolet alis?
Icarus & Phaethon me terrent: damna duorum
Me reuocant: faciúntque aliena pericula cautum.
Hei mihi, deficiunt vires, titubátque facultas:
Nil solus potero: verùm, tua gratia mecum
Si præsens fuerit, constanti pectore sursum
Ascendam, Vranie: comitem te trade roganti: INVOCATIO.
Te duce cœlesteis percurram sedulus arceis
Atque tuos omni studio celebrabo Planetas:
Ergo tuum vatem ne, quæso, despice Diua:
Esse pium nosti tractantem sacra, iuuare.

Planetarum descriptio & nomenclatura, vt in cœlo resident.

Astronomi Græci natiua voce πλανήτας NARRATIO.
Dicunt, quos Latium errones non vertit ineptè:

Quòd

Quòd vario motu ac incerto semper oberrent:
Hos mihi duntaxat quinos posuisse videntur
Græcorum Astronomi primi: nam φῶτα *decenter*
Et Solem, & Lunam vocitāt: quod lumina signat:
Chaldæi septem faciunt, totidémque Latini:
Queis hæc à priscis dant nomina ducta Poetis:
Planetarū ordo, & nomina. *Saturni, Iouis, & Martis, Solis, Veneríque,*
Necnon Mercurij, post quem venit vltima Luna:
Si à summo, vt par est, sensim descendis ad imum.

Orbium Planetarum ordo & situs.

ORbeis, Astronomi, septem statuêre Planetis
Ordine quo referam, si summum quæris ab imo:
In primo niueis Phœbe Latonia bigis
Fertur: quam sursum præceps Cyllenius, alis
Orbes Planetarum & eorumdē ordo. *Præcurrit validis: suprà, Cytherea canoras*
Iungit aueis: cui se comitem dat blanda voluptas:
Quadriiugis hanc vectus equis Sol aureus, altè
Transcendit: rutilo quem Mauors sidere, sursum
Præcedit: Mauortem, hominúmque, Deúmque potestas
Iupiter, æditiore loco prospectat euntem:
Vltimus excelso residet Saturnus in orbe:
Supra quem Sphæra est, stellis octaua coruscans
Innumeris: fixas dixit veneranda vetustas:
De quibus emittam, pauco pòst tempore, librum:
Concludens in eis nostrum hoc cœleste theatrum.

Orbium Planetarum θεωρία, & descriptio breuissima.

SIc erronum orbeis prisci finxêre: quibusdam
Vt medium haud sit idem cum mundi mole: a
Impar sit spatio ambitus: atque hinc crassior orbi

Illinc tenuior: ac alij sint corpore parui
Præ reliquis: se voluentes, intráque locati
Id spatium quo extenditur ambitus orbium ab imo
Mundi declinantum: induntur singula cyclis
Sidera, quos Græci dixerunt esse ἐπικύκλους:
Hîc vbi nunc propiùs, nunc nobis longiùs adsunt:
Scandunt, descendunt, procedunt antè, retróque:
Si quis plura volet, de doctis sedulò libris
Illa petat: formido etenim verbosior esse:
Vt taceam quòd habent quæ metri respuit vsus.

Artificij orbiũ Planetarũ descriptio breuis.

Planetarum motum in propriis orbibus, motui cœli esse cõtrarium & aduersum: hoc est ab occasu, per meridiem ferri ad exortum.

ASTRA Deûm obliquo incedunt nitentia motu
In cœlum, variísque petunt hæc infima turbis:
Quæ, licet ingenti retrorsum semper agantur
Nixu: ac opposito trudantur victa repulsu:
Non oblita sui tamen, obliquantia currunt
Aduersùm: tandemq; rotis victricibus acta,
Contingunt propriam certo pòst tempore metam:
Queis eadem à terra non est distantia semper:
Nec simili cursu, nec eadem parte mouentur:
Nonne vides Lunam, vt quarto sese extulit ortu,
Finibus hesperiis (vbi nobis est noua semper)
Oceano procul esse? dehinc, vbi septima cœlum
Illustrat, summo residere in culmine mundi?
Eoo donec properans effulsit Olympo,
Plena annis, plena & radiis, atque æmula Solis:
Recta ex occasu veniendo, ortumq; petendo,
Contra vim cœli, proprio perducta labore.

Planetarũ motus ꝓprius & naturalis.

Planetas omnes moueri ab occasu ad exortum.

Planetarum motus medij, diebus singulis.

Medij motus Planetarum.

ERrantûm motus medij sic esse feruntur:
Saturni momenta duo: propè, quina Tonantis:
Et Martis terdena supra vnum, pauca supersunt:
Pòst, Phœbi, Veneris, Stilbontis, si trahis vnum
Sexagena: Diana decem est contenta, tribúsque
(Si memini) gradibus, queis addito pauca minuta.

Planetarum motus veri.

Autoris digreßio ingeniosa, vt in multis.

DE tabulis veros motus cognoscere quemque
Percuperem: nam vt causa iubet, sic congrua res est:
Innumeros numeris numeros numerare, quìs (oro)
Tentabit Maro, vel numerosus Horatius? hercle,
Non bene cum numeris, numeri stant, conueniúntque:
Cum nũmis meliùs: quos si fortuna, Matheseis
Exosa, Astronomis pro tot numeris numeraret,
His abacus rutilo paßim splendesceret auro:
Proq́; situ docto, & numeroso puluere, gemmas
Acciperet: sed eam voluere auertere pestem
Dij superi, quibus est tantorum cura virorum:

Astronomorũ sors, diues & diuina.

Ah sunt fœlices nimiùm, nimiumq́; beati
Astronomi illustres, sua si bona sedulò norint:
His est scintillans gemmati regia cœli,
Noctes atque dies pro summo peruia voto:
Hîc vbi diuitias omneis, escámque, cibúmque,
Nectar & Ambrosiam, quoties opus esse videtur,
Inueniunt toties, sed quorsum hæc? quò feror? aut quo
Oblitus rapior? vestigia prima requiro.

Planeta quiuis, quot annis proprio motu suam peragrationẽ, & curriculũ in cœlo & Zodiaco absoluat.

SSaturnus, propè, terdenis cælum ambulat annis

Lentus,

Lentus, & in parteis quas liquerat antè, reuertens
Mensurat pigris cœlorum Signa quadrigis:
Clara Iouis facies, & mundo sidus amicum,
Bissenis annis, bissena recolligit astra
Signiferi, lætos reuehens mortalibus annos:
Bis Cererem recipit messor, bis vinitor vuas,
Dum bis sex rutilus perlustrat sidera Mauors:
Anno Zodiacum peragrat Sol: cui comes astat
Alma Venus, cupidas acuens in pectore curas:
Quam simili sequitur passu Cyllenius, omneis
Strennuus ad causas, & linguæ promptus ad arma:
Terdenas iter assuetum, propè, Cynthia, nocteis,
Nocteis atque dies, seu mensem, peruigil errat:
Dum Solem rursum attingit, nouaq́ incipit esse:
Quanquam bis denis propriè, octonísque diebus
Signiferum motu proprio percurrere fertur:
De quo nos alibi scribemus plura, docentes
Historiam criticam pro morbis iudice Luna.

Planetarũ proprij motus annui.

Pulchra de motu Planet.

Planetas per Zodiacum nunc celeri motu ferri, nunc tardo, nunc inter vtrumque medio.

CVrsus septenis non est æquabilis astris:
Nam nunc veloci, nunc tardo, nunc mediocri
Incedunt gressu: velut ars demonstrat, & vsus:
Causa petenda tibi de libris: nam bene cuncta
Hîc scribi nequeunt: & amat compendia cœlum.

Planetas nõ equaliter in cœlo moueri.

Planetas quandoque progredi, alias regredi, nunc in Austrum, modo in Boream.

NEc verò errantumq́ acies, & sparsa Deorum
Agmina, constanti peragunt sua munera motu:
Sed nunc prouectis incedunt gressibus: vnum
Signorum positum sectando: sæpe retrorsum

Planetarũ motus varius & dubius.

Versa pedem referunt: modò declinantia in Austrum:
Et modò hyperboream cursu tendentia ad Arcton.
In medio Sol ipse Deos moderatur, & æquis
Paßibus ingrediens, fluitantia tempora pensat:
Disponitq; vices rerum, ac terrestria mutat.

Planetæ masculini & fœminini.

Planetarũ sexus, vt loquútur.

SAturni, Iouis, & Martis, Phœbi quoque stellas,
Esse mares tradunt: est fœmina Luna, Venúsque:
Anceps Mercurius, Vertũnus factus ad unguem:
Fœmina fœmineis, maribus mas: quo fit, vt illum
Perdocti vates describant Hermaphroditum.

Planetæ fœlices, & infœlices.

SVnt infœlices Saturnus, Marsq; Planetæ:
Iupiter, atque Venus fœlices semper habentur:
Sol & Luna tibi crebrò mediocria donant:
Est tamen aspiciens, quàm iunctus Sol mage fœlix:
Mercurius sequitur socios, nunquam sibi constans:
Si cum fœlici, malus, infœlíxue Planeta,
(Aut contrà) forti aspectu & valido societur,
Vel coeat, naturæ aliquid deponere fertur.

Planetæ boni & mali.

Planetæ orientales & matutini.

PHœbum præuertens oriendo, quisque Planeta:
Omnibus eous, matutinúsque vocatur.

Planetæ occidentales & vespertini.

TE bone Phœbe sequens quiuis de nocte Planeta,
Hic vespertinus fit nobis, occiduúsque.

Planetæ diurni & nocturni

QVi cœlo & terris lucem, lumenq; ministrat
Phœbus,

Phœbus, iure bono conceditur esse diurnus:
Fuscula nocturnis vmbris Latonia gaudet:
Gaudet nocturnis tenebris Erycina: suumq́;
Gradiuum trahit hæc nocturna ad gaudia amantem:
At lucem, currúsque Auroræ, & lampada Solis
Miratus pater altitonans, miratus & ipse
Falcitenens Deus, occultas odêre tenebras:
Vnde die exultant, gaudentq́; patentibus auris:
Inter vtrumque volat varium Stilbontis, & anceps
Astrum: quo non est cœlo inconstantius vllum.

Diurni Planetæ & nocturni.

Saturni qualitates, elementum, ac humor.

F*Rigidus & siccus Saturnus traditur esse:*
Cui bilis seruit nigra, ex quo terreus ille est.

Iouis qualitates, humor, ac elementum.

I*Vpiter est calidus, simul humidus, at sine noxa:*
Cui purus sanguis conceditur, ac bonus aer.

Martis qualitates, humor, & elementum.

M*Auortem Astronomi siccum, calidūq́; notarunt:*
Cui rubram bilem tribuerunt: insuper ignem.

Martem cōuenire cum Sole, & à Venere frenari. Adhæc, quòd omnes Planetę Soli coniuncti debiles præter Martem, euadant.

M*Ars à Phœbęo non multùm discrepat igne:*
Sed premit̄ flāmis Veneris: quib⁹ horrida frenat
Bella: quibus galeas, & tela minantia frangit:
Quæ, quanquam est cœlo depreßior: est & inermis:
Ille supernus, habens armorum quidquid in vsu est,
Ac Phœbum medium (cuius feruentia solus
Lumina complexu non respuit) attamen armis

Planetarū qualitates inuicē à se tēperari.

 Deposi-

Depositis, hûic se committit, dedit, & omni
Arte cadens, victus prosternitur: altera turba
Errantûm, Solis radios formidat: eorum
Quòd fraudent vireis, & opus perdebile reddant.

De Sole, eiusque numine, ac energeia, & quid deorsum operetur.

Solis præstantia & dignitas.

COelorum tractus, pelagi, terræ, aeris omneis,
Fons lucis Sol auricomus, Sol igneus ambit:
Sol qui terrarum flammis opera omnia lustrat:
Vnde tepor genitalis adest, ac aureus ignis:
Quo tellusq́ fretúmque, & totus concipit orbis:
Conceptusq́ fouet, quibus adsunt omnia nobis:
Ille idem superûm est princeps, ductórque choreæ:
Ad cuius numeros stellæq́ mouentur, & orbis
Agnoscit leges, præscriptáque fœdera seruat:
Agnoscunt auræ imperium, maria alta tremiscunt:

A Solis motu anni tépestates modificari.

Hinc Ver purpureum vestit florentia prata:
Spiceáque hinc campis flauescit meßis, & ægrum
Lenitura animum, ac dulcem inductura soporem,
Distendit vacuas pinguis vindemia cellas:
Ac glacialis Hyems resolutis ebria curis,
Ante focum grato solatur frigora Baccho:
Hásque viceis pater ille Deûm volucribus annis
Ascripsit: quas ipsa, æterno fœdere, seruant
Cuncta elementa, suos illinc retinentia nexus.

Solem esse causam potissimam generationis & corruptionis eorum quę annuatim è terra nascuntur.

FLammiuomus Titan dum bis sex sidera, fulgens
Continuo peragrat motu, causam generandi,
Et corrumpendi terræ nascentibus adfert:

Ascensu recreans, & lapsu singula tristans:
Præterea accessu gignens, periménsque recessu:
Namque parit sub Ver, Aestate fouet, rapit vno
Autumno: donec medium Brumæ attigit: adde;
Quòd Phœbo surgente, caput nascentia tollunt:
Et condunt pariter cùm primùm mergitur vndis:
Qui, quia terreno globulo maior perhibetur:
Hinc illum media, vel eo plus, parte meando
Illustrat, rutilans vitali lumine semper.

Solis motũ esse causam vitę & interitus rerum mundi.

Solem vnicum & solum de omnibus Planetis per eclipticam perpetuò incedere, ac nunquam ab ea deuiare: illincque omnia mundi climata, lustrare ac illustrare.

NOn est auratum Solis calcare meatum
Diis licitum: non vlla datur vis tanta Planetis
Vt medio tendant tractu: sed frigida Olympi
Tecta petunt, Boream versus: vel condita ad Austrum:
Titan, Signiferum medium rectâ petit: orbem
Nunc nostrum inuisens, cœlo ductore supremo:
Nunc occultatas adiens sub tartara terras:
Nulla sit accessu vt tellus, aut orbita mundi,
Immunis Solis radio, vegetóque calore:
Nam mundi circundat opus noctésque, diésque:
Assiduos hominum miseratus rite labores.

Solẽ rectà per eclipticã mũdũ vniuersum ambire.

Solem interdum terræ proximum esse, nõnunquam remotum. Adhæc Signiferum inæqualiter peragrare.

SOl modò Signiferi sublimis fertur ad arcem:
Et centro terræ assurgit: qua parte superna
Orbe suo signat punctum tellure remotum:
Hic vbi festinat lento, tardóque meatu.

Solẽ nobis quãdo que propinquum quãdoq; remotum, esse.

Nunc propiore via terram mensurat ab imo
Eccentri: repetens Capricorni tecta rigentis:
Quò dum peruenit, gressum producere pergit:
Idcirco spatiis metitur cœlica iniquis:
Interdum maiore mora, quod circuit explens:
Interdum breuiore, velut natura requirit.

De Venere, eiusque natura: & quod Solem quãdoque præcedat, quandoq; verò sequatur.

Veneris sidus Solẽ nũc præcedere, nunc verò sequi.

POst Solem Cytherea suum locat aurea sidus:
Quæ præfulgenteis auro interplexa capillos,
Auroræ è thalamis, radiorumq; æmula Solis,
Lucem aperit, reserátque diem mortalibus ægris:
Interdum rapidis Phœbi deserta quadrigis,
Euocat oceano noctem surgentibus astris:
Admonet & placidi per amica silentia somni:
Verùm ita digressúsque suos, sua tempora pensat,
Et sinuosa means niueis secat æthera pennis,
Vt Solem petat, ad Solem vestigia flectat:
Quem, si præcurrit surgentem, Lucifer esse
Fertur: si sequitur serò, spectátque cadentem,
Ἕσπερος est Græcis, & vesper rite Latinis.

Venerem Solis & Lunæ æmulam, quãdoq; radios cũ luce perspicua iaculari, ac vmbrã facere.

Venerem radios ꝓiicere, & vmbrã facere.

VNa Venus ter quindenas vbi sedula sursum
Signiferi parteis, vel eo plus, vsque peregit
A Sole (eoo seu cùm nitet aurea mundo,
Oceani hesperias seu cùm declinat ad vndas)
Splendorem in tenebris producit, vt æmula Phœbes:
Atque die radios proiectat, vt æmula Phœbi:
Hæc decus, hæc ipsa est hominumq; Deumq; voluptas:

Quæ

Qua sine nil iucundum animis, nil dulce putandum:
Si modò vera docent, qui humano more loquuntur:
Et Curios simulant, ac Bacchanalia viuunt.

Veneris qualitates, humor, & elementum.

HVmidula est Venus in mediocri frigore, quare
Huic pituita datur, necnon aqua, iure decenti.

De Mercurio, eiusque natura ac gressu: & quòd Solis sit assecla: vespertinus quandoque, nónunquam matutinus.

MErcurius Veneri speciosæ proximus hæret:
Qui propter Solis numen procul ire recusans,
Nunc matutinus facili temone iugales Mercuriū Solis esse assèclam.
Exagitat: pelagíque vagis caput exerit vndis:
Nunc Athlantiacæ matris memor, Hesperidúmque
Rura videre parans, fuluúmque in frondibus aurum,
Serus obit, serò flauum lauat æquore crinem:
Et serò herculeas linquit post terga columnas:
Sed siue immißis Solem præcurrit habenis,
Seu sequitur: victúsque terit spacia vltima metæ:
Non ipse ingenteis oras, non liber apertas
Audet adire vias cœli: titania tantùm
Imperia, & Solis metuens procul esse quadrigis.

Mercurium quandoque septētrionalem esse & nónunquam meridionalem. Adhęc, cursum velocissimum habere: ex quo poetis Deorum nūtius esse censetur: cum bonis bonus, & cum malis malus.

IPse Hermes quandoque citus perreptat ad Austrum: Mercuriū Deorū esse nūtium.
Nōnunquam Boream pennis petit arduus: ex quo
Censetur volucri ferri per sidera cursu:

Nunc

Nunc Iouis exercens monitus, & mollia iussa:
Nunc mentem senioris aui, violentáque Martis
Imperia accipiens, commissáque verba capessens:
Hinc pedibus nectit pennas: vocémque Deorum
Nuntius exequitur, vario mutabilis astro:
Namque bonis bonus est, & prauis pessimus: eius
Naturam seruans cui se permiscet, & addit.

De Luna, eius schematismis, lumine, ac natura.

VLtima Luna suos agitat per inania currus:
Lunã suũ lumẽ à Sole fœnerari. *Dux clara in tenebris: sed flammæ obnoxia semper*
Fraternæ: cuius radios mendicat, & ore
Ora fouet: quantúmque ab Apollinis igne recedit,
Hôc magis illa suum fundit mortalibus ignem:
Cornuta effulgens primùm: mox semirepleto
Orbiculo: post hæc medium dimensa volumen
Signiferi, inflatos vultus, turgentiáque ora
Nocte refert: hinc decrescens sub imagine cycli
Dimidij, falcem lentè, sensimq́ figurat:
Ac fratris repetit prisco de fœdere lectum.

Lunam non posse videri cùm est sub radiis Solis: & ꝙ variis figuris ac lumine mortalib⁹ imponat.

LVna latens rutili fulua sub lampade Solis,
Non cerni, nosciq́ potest, nec promere vultus:
Maiori submissa Deo: nec reddere lucem:
Donec continuis adnitens motibus, erret
Lunã dies aliquot sub radiis Solis latere. *Inuia per superos, & noctis opaca profundæ:*
Idq́ duos percrebrò dies, treis sæpe, frequenter
Quattuor, vt nostris pulchrè, fuseq́ probamus
Phænomenis, vbi tempestatum signa docemus.
Primùm ergo Phœbe cornuta cuspide fulget:

Igneis paulatim reparans, & lumine turgens:
Egregium cœli sidus, visúque decorum:
Quo humanæ mentes varié exercentur, & omnes
Ingenij vires sudant, frustráque laborant:
Nam Deus omnipotens statuit dum conderet astra,
Menstrua Luna suum vt mutatis orbibus, orbem
Perlegat: ac semper lucem contermina Phœbo
Perdat: & inde suo renouato sidere, terras
Circinet: ac mundo varios sensim offerat arcus.

Lunam ex se non lucere, ac semper mediam illustrari.

NOn dubium est, quin Luna notho splẽdore fruatur:
Huncq; sequens Phœbũ minuat, fugiensq; reponat:
Quo prenso, nulla dignatur lampade mundum:
Ast, procul è regione means, tum denique toto
Ore vomit flammas, ac pleno corpore fulget:
Quæ quamquam varias commutat vbique figuras: Quòd Luna semper dimidia illustretur.
Haudquaquam medio magis, aut minùs emicat orbe:
Nam quando nostros frustrato lumine campos
Nulla fouet: tum plena, Diis cœlóque videtur:
Dum verò amissos reparando colligit igneis:
Ac cœlum, & terras æquata fronte salutat: Pulchra & notatu digna.
Orbe micat medio: dum nullo sidera cornu
Suspicit: hîc tumido illustrat mortalia vultu:
Et nullis cœlum radiis, nullo ore tuetur:
Sic, superis cœlóque datur, quod demitur orbi:
Et contrà: vt Phœbo fuerit pro tempore visum:
Cui placidè paret, veluti soror optima fratri.

Lunæ motum quandoque tardum esse, quandoque velocem. Adhæc, quòd meridionalis nonnunquam

& septentrionalis fiat Luna: sed ita, vt extra Zodiaci latitudinem feratur nusquam.

CYnthia sæpe pigro procedit languida motu:
Interdum & celeri glomerat vestigia gressu:
Per duodena means cœli loca, sed sine lege:
Lunæ motũ vagũ esse, & incõstanté. *Nam nunc ad Libycas tendit tardißima genteis,*
Sidonios visura duces: dextráque relinquens
Solis iter: gelidam nonnunquam transit ad Arcton:
Liligeros reges, & Gallica regna salutans:
Sic igitur variè currentibus orbibus acta,
Signiferi fineis nunquam transcendit: & ipso
Limite non fertur medio: sed longiùs errat:
Ne Phœbi sacrum callem fœdasse notetur.

Lunæ cur proprium lumen tributum non sit: vbi de eius maculis, & opacitate.

PRopterea volucri quòd fertur Luna meatu:
Séque astris sociat gelidis, calidísque frequenter:
Quorum censetur vireis assumere: mensem
Quódque suum reparat toties, terraꝗ; propinquat:
Lunã non frustra ꝓprio lumine carere. *Aestiui tam sæpe premens caua tergora Cancri:*
Tam sæpe Aegocerωta petens, tam crebrò recedens
A nobis, crebrò residens in vertice nostro:
Aut hinc non longè, vt patitur cœlúmque, solúmque:
Si propria nobis fulgeret luce: timenda
Esset hyems, sæuúsque calor, bis mense quotãnis:
Queis genus humanum, mundi quoque cuncta perirent.
Quinetiam licet vsque genas, & opaca per ora
Pallor eat: tamen interior qua cogitur orbis,
Lunæ maculę & opacitas. *Densa situ magis, & scabra rubigine sordet:*
Ergo, & cùm Solem aduersum se agit vndique: & orbẽ
Circũplet totum rutilantis lumine Phœbi:

Qua

Qua squalet parte, atque horret caligine, densas
Ostentat maculas, nec fallit imagine quemquam.

Lunæ eclipsis, & quòd bis illā vno mense pati posit: non item Sol: vbi de prognosticis solaris ecclipsis nonnulla.

NOn priùs, aut spatio breuioris temporis, orbem
Abscondet Lucina suum, quàm cornua pleno
Iunxerit orbe simul: fratris quoque sumpserit igneis
Oppositos: terra rectè stante inter vtrumque: Nota de ecclipsi Lunæ.
Cuius pullatos vultus, vel tempore mensis
Bis fieri potuisse, leges: Solémque meando
Non posse (ob Lunam mediam) sua lumina nobis,
Ac ipsi mundo subducere (res metuenda)
Ni peragret cœptum bis ter per Signa rotatum:
Qui si pallentem in cœlo tum præbeat orbem:
Vndique venturam pestem, clademq́ monebit: Prognostica sumpta ex solari ecclipsi.
Præterea, superos sparsuros æthere nymbos,
Humida si fuerint defectus Signa: sed æstum
Ignea promittunt: ventos leuiora figurant:
Sic glaciem atque niues frigentia, tempore certo:
Quæ, quo sint ventura loco, & qua parte, docebunt
Signa poli, illum aut hunc mundi spectantia tractum.
At, cùm sub formis hominum latitabit Apollo:
Humanos ventura lues affligere perget: Pulchra, & notatū digna.
Sub brutis formis, brutorum corpora lædet:
Ac segetes, fructúsque soli, frumenta, pecúsque:
Paucis, quidquid erit, Signi monstrabit imago.
Sed præstaret in his Ptolemæum audire loquentem:
Et legere in nostris quæ sunt conscripta Cometis:
Tantisper proprio dum molior hæc tibi libro.

Lunæ

Lunæ octo & viginti mansiones, seu peragrationes, ad præuidendas aeris commotiones summopere necessariæ, ex secundo libro nostri Zodiaci petendæ sunt.

A Luna, maris fluxum ac refluxum pendêre.

CVm Lunæ motu Pontum ire, redire videbis:
Tollere se fundo sensim, sursúmque referre
Turbine præualido fluitantes vndique arenas:
Maria, vt humida omnia, Lunæ seruire. *Necnon & solitas remeando quærere sedes:*
Vsqueadeo simile insequitur quodcumque creatum.
Ergo, Ponti humor Lunam comitatur euntem:
Quæ, cùm præcipites peragit super aera motus,
Ac Finitorem pelagi conscendere pergit:
Hoc ipsum stimulat scandendo increscere secum:
Contrà, vbi descendit, decrescere: móxque redire.

Per incrementa & decrementa lunaris luminis inferiora hæc moueri, & mutationes subire.

Lumé lunare in hæc inferiora posse plurimùm. *LVna suum lumen mutans, hæc infima mutat:*
Motibus exagitans variis Pontum, aera, terram:
Humida præcipuè, pisces, animalia, stirpes,
Aut aliud, quod lunari de lumine vires
Induit: hinc factum videas quod corpora multo
Implentur succo dum Cynthia crescit in igneis:
Mox vbi decrescit, redduntur inania: testes
Sunt Cancri, necnon viuentûm quæque medullæ:
Sed varij maris accessus, variiq; recessus
Hoc verè ostendunt, variísque in collibus herbæ:
Necnon fœmineus sexus, nanque hunc bene natum,

Luna

Luna vetus veterem, iuuenem noua crebrò repurgat:
Quàm multos etiam furiis hinc sæpe vìdemus
Vexari? sortémque animo tolerare molesto?
Quid quòd materies, viridíque è monte recisa
Aere trabes, multáque comam turbata ruina
Fraxinus, ante diem hinc sensit mala damna senectæ?
Exhaustásque situ posuit cum robore vireis?
Ergo, senescentem Lunam posthac bene cautus
Aspicies: pariter crescentem: denique plenam: Luna sũmè obseruanda.
Sed satis, & nimiùm hæc fuerint: Concordia nostra
Oceani Lunæq; tibi (si fortè requiris)
Istarum rerum plenissima plaustra reponet
Mensibus hinc paucis, modò Christus cœpta secundet.

Caput & cauda Draconis Lunæ.

SVnt sursum aduersa gemini se parte secantes
Orbes, quos faciunt Solis, Lunæq; meatus: Cycli duo lunares.
Sectio qua Phœbe gelidas ascendit ad Arctos,
Esse caput fertur, veluti altera, cauda Draconis:
Quâ Luna imbriferum cursu descendit ad Austrum:
Artifices reliqua expedient, quos consule solers.

Planetarum domus.

ESt Aries Martis domus, est & Scorpius acer:
Atque Iouis Chiron, geminos cui iungito Pisceis:
Saturnus summè Capricorno gaudet, & Vrna: Domicilia septem Planetarum.
Sic Libram Cytherea tenet, Taurumq; iacentem:
Mercurius Geminos, necnon & Virginis astrum
Occupat: vt Cancrum Phœbe, Solq; ipse Leonem:
Hec aliter nobis, alióque sub ordine, Libro
Zodiaci primo scribuntur: quare libenter:
Ne fortasse tibi videar repetendo molestus.

Planetarum exaltationes, & depresſiones, ſeu caſus, vt loquuntur, & ſublimitates.

PEr quæ exaltentur nunc demum Signa Planetæ
Expedio: dictis animum ne ſubtrahe noſtris:
Libra ſenem celſa Saturnum ſede reponit:
Deinde Iouem Cancer: Capricorni ſidera Martem:
Sic Aries Solem: genitricem, Piſcis, amorum:
Mercurium Virgo: Taurus, vaga numina Phœbes:
Hæc eadem oppoſita Signorum parte premuntur.

Planetas exaltari, & deprimi.

Planetarum gaudia.

IN certis Signis rutilantes quinque Planetæ
Gaudent: Mercurius præceps, in Virgine: Mauors
Inq; Nepa: Saturnus habet ſua gaudia, in vno
Vrnigero: Cytherea nitens, in lumine Tauri:
In Chirone Deûm atque hominum rex Iupiter almus:
Hîc Phœbũ & Lunam excludunt: quòd ſit domus vna
His tantùm: cauſas alias, alibi tibi tradam.

Planetæ in quibus gaudeant Signis.

Planetarum, vti etiam ſtellarum reliquarum longitudo, & latitudo.

VT ſtellæ in longum à primo diſtare videntur
Lanigeri puncto, ſic has Ecliptica monſtrat
Lineola, huc illúcve in latum iuiſſe vagando.
Si verſus Boream, boreales rite feruntur:
Sin Auſtrum verſus, auſtrales iure vocantur:
De libris alias poteris diſquirere formas.

Planetæ auſtrales, & boreales.

Planetarum, necnon ſtellarum declinatio ac ſubleuatio, ſiue aſcenſus & deſcenſus.

DEclinat ſidus cùm diſtat ab Aequidiali:
Siue Noti ad parteis fiat, Boréæve rigentis:

Planetarũ declinatio

A quibus

A quibus ipsa suum capit inclinatio nomen:
Ex imo ascendit, quod in altum mittit Horizon.

Planetarum, ac stellarum luminares orbes: ex quibus combustio, oppressio, & ad coniunctionem applicatio elicitur.

ORbes erronum poteris sic noscere: primus
Phœbi quindenas parteis capit, antè retróque:
Mercurij & Veneris septenas: mox duodenas
Lunæ: Saturni atque Iouis (res vera) nouenas:
Octo Mauortis, nec plures. Ergo, Planeta
Qui minùs à Phœbo distabit, quàm numeretur
Orbis dimidium, oppressus dicetur, & vstus:
Necnon ad coitum appellens: veruntamen istud
Quod tibi postremum propono, aptare Planetis
Inter se poteris: velut ars deposcit, & vsus.

Planetarũ orbes, siue vt loquũtur, lux.

Planeta regrediens, directus & stationarius.

COntra Signorum seriem quicumque Planeta
Incedit, tardus fertur, regradarius, & fur:
Sin aliter: velox, necnon directus, vt aiunt:
Si nil, aut minimùm pergat, tibi stare putetur.

Planetarũ velocitas & tarditas.

Planeta septentrionalis, meridionalis, ascendens & descendens.

AD Boream tendens, borealis rite Planeta
Dicitur: inq; Notum pergens australis: & idem
Ascendens, si summa petit: si fertur ad ima
Descendens: tibi quod monstrabit ecliptica: formas
Esse alias scio: quas de doctis excipe libris:
Nam (vt verè scriptum est) non omnia possumus omnes.

Planetarũ motus vagi & errabundi.

C Planeta

Planeta auctus lumine,& diminutus.

DVm Sol à stella, vel stella à Sole recedit:
Doctis Astronomis tunc lumine traditur aucta:
Cùm verò accedit, quidquam de luce remittit.

Planeta (vt stella quæuis alia) propinquus & remotus.

Planetarũ propinquitas & remotio.

STella tenens partes Boreæ, solet esse propinqua
Nobis: inq; Notum tendens, procùl, atque remota:
Abside si in summa residet, propior fit, & ad nos
Accedit: longinqua manet, dum perstat in ima:
Si quæris formas alias, euoluito libros
Priscorum, Græcos, Chaldæos, atque Latinos.

Planeta obsessus.

INter fœlices fuerit quicumque Planeta,
Aut infœlices, obsessus dicitur esse:
Vel, quando à binis, multísue includitur astris:
Nec radios quisquam, vt par est, iaculatur in illum.

Planeta cursu vacuus, vt loquuntur.

Planeta languens, & destitutus.

ABfuerit quoties de aspectu quisque Planeta
A quocumque alio, media vel parte per orbem:
Hic cursu vacuus sub Signo sit tibi toto.

Planeta peregrinus.

Planeta errans.

SI quidquam iuris videas non esse Planetæ,
Hic vbi fulgebit, peregrinum dicito verè.

Planeta tardus & velox.

QVi motum medium non perficit, ille Planeta est
Tardus: qui superat, velox is dicitur esse.

Planeta ferinus, seu (vt loquuntur) feralis.

NVllius radios si admittat, fortè Planeta
Quo fuerit Signo, censebitur esse ferinus.

Planeta combustus.

SI non compâret serò, nec manè Planeta: Planeta ir radiatus.
Phœbeis radiis implexus corpore toto:
Is solet antiquo combustus nomine dici.

Admonitio in superiora.

OBsessus, cursu vacuus, gradiensq; retrorsum, Planetarũ vires quãdo impeditæ.
Combustus, peregrinus, tardus, luce minutus,
Deinde ferinus erit quacunque in parte Planeta:
Viribus afflictis talis tibi iure putetur.

Planetarum, vti etiam stellarum reliquarum, exortus triplex.

Cosmicus exortus.

SI manè exoritur sidus cum numine Phœbi:
Matutinus erit, vel (si vis) cosmicus ortus.

Acronychus exortus, seu (vt vulgo loquuntur) chronicus.

OCciduis fuerit si Sol in finibus, ipsa
Eoos tractus stella calcante: vel ortus,
Hic ἀκρόνυχος erit, vel vespertinus ad vnguem.

Heliacus exortus.

SI Solis radios quoduis superauerit astrum,
Sic vt in Aurora se poßit reddere nobis:
Exortum heliacum faciet, cùm nomine, tum re.

Planetarum, vti etiam stellarum reliquarum, occasus triplex.

Cosmicus occasus.

SI stella occiduam, & Sol ortiuam tenet oram:
Κόσμικον occasum, & matutinum tibi profert.

Acronychus occasus.

OCciduus Solem, & stellam si occultat Horizon:
Hunc ἀκρόνυχον habe occubitũ, simul hesperiumq́;.

Heliacus occasus.

SI Phœbus stellam radiis obuoluere pergit:
Quam sub nocturnum tempus spectare licebat:
Occasu heliaco parat hanc excludere nobis.

Admonitio in præcedentia.

HIc te scire velim, quòd sunt formæque, modíque
Sub iam descriptis alÿ, ortus, denique lapsus
Stellarum: quos vnus habet doctus Ptolemæus:
Sedulò in his, aliisq́; tibi relegendus: ob id quòd Autoris candor & modestia
Mensuram, ac numeros renuunt, contenta doceri
Plurima: cùm in variis, tum sacra crebrò Mathesi:
Vnde mihi ignosces, si cogor omittere multa.

Planetæ cur non scintillent, vt stellæ.

SCire cupis cur sola acies immota Deorum
Cernitur? obtutúque hæret defixa sub vno?
Cùm tot, & ipsa quidem sidentia Signa, micanti
Scintillent radio: tremulúsque intercidat ardor? Pulchra de stellarũ scintillatione.
Crede, quòd alta illis regio est, sedésque reposta:
Quò postquam aduenit defesso lumine visus,
Defessus tremit: vnde etiam tremere ipsa videntur
Astra: micant radÿ, quia sursum lumina iacta,

Et tanta

Et tanta lassata via, titubántque, fluúntque:
At contrà, vicina Deûm statio, ardua quamquam
Prospectu, facilis tamen atque immota tuenti est:
Quò penetrans, stat certa loco, insistítque videndo
Nostra acies: fixísque oculis immobilis haeret.

Planetas, ac cœli stellas alias, elementa mutare, & cum illis corpora inferiora, nedum nostra.

NEmo negat Solem & Lunam, cum quinq; Planetis,
Ac stellis aliis, quae summo ex aethere fulgent:
Tellurem, ac liquidas auras, atque aequora Ponti Vires stellarũ ĩ hęc inferiora.
Iugiter afficere: & si quando (praeside motu)
Mutauêre vicem, & sedes liquere priores,
Mox elementa modis variis agitare deorsum:
Et quae ex his constant, necnon & corpora nostra:
Aspice vt hybernus rapidos vbi flexit in Austrum
Phœbus equos, nostrúmque videt depreßior orbem,
Bruma riget, durátque gelu, spargítque pruinâ
Tellurem, & gelida glacie vaga flumina sistit?
Idem vbi nos Cancro propior spectauit ab alto,
Vrit agros, torret nemora, & sitientia prata:
Nec dubium, quin & noctis nitor albida Phœbe,
Cui maria alta, omnis cui rerum obtemperat humor: Planetas elementa, & cũ his tempora mutare.
Quin & Saturni graue sidus, & aequior orbi
Stella Iouis, quin pulchra Venusq́; & Martius ignis,
Necnon Mercurij varium, & versatile numen,
Ac reliqua astra etiam mutent elementa, petántque
Perpetuò, & latè magnos dent vndique motus:
Praecipuè sedem si quando plurima in vnam
Conuenêre: suo vel multùm deuia cursu,
Longè alium tenuêre locum labentibus annis:
Aut iactis radiis sese feriúntque, mouéntque

 Sub

Sub vario aspectu: de quo nunc scribere pergo.

Planetarum & stellarum aspectus quid dicatur.

Quid Planetarũ aspectus.

IPsa Planetarum in certis distantia Signis,
Dicitur aspectus: quo se impediúntque, iuuántque:
Quod potes & reliquis cœlorum ascribere stellis.

Planetarum aspectus hexagonus, sexangularis seu sextilis: cum eius natura.

QVando duæ stellæ sursum distare videntur
Sexta Signiferi parte: hoc est, per duo Signa:
Aspectus fertur sexangulus: estq́ latentis
Et fallacis amicitiæ, vt voluêre vetusti:
Quos à te nolim rideri, sed venerari.

Natura aspectus hexagoni.

Planetarum aspectus triangularis, siue (vt loquuntur) trinus: cum eius natura.

Aspectus bonus.

QVotquot deprendes distare triente Planetas,
Quattuor aut Signis, dic se sociare trigono
Aspectu, fausto, læto, summéque probato.

Planetarum aspectus quadrangularis, tetragonus, & quadratus: cum eius natura.

Aspectus malus.

SIgniferi quarta si distant parte Planetæ:
Siue tribus Signis, aspectus dicitur esse
Quadratus: sub quo latitant mala semina quæuis.

Planetarum oppositio, seu aspectus oppositus.

Aspectus malus.

CVm se Zodiaci media de parte Planetæ
Spectant: oppositum aspectum faciuntq́, mouentq́:
Qui planè malus est, & iniqua sorte paratus:

Stellarum cógress⁹ & cóiũctio.

Planetarum coniunctio.

VNo sub Signo, atque gradu occursare Planetas

Si quando

Si quando obseruas, dic illos mutuò iungi:
Si minus, Astronomis platica est coniunctio: siue
Ex solis radiis facta occursatio tantum:
Si in longum & latum id fiat, coniunctio vera est.

Admonitio in superiora.

QVæ sunt hîc nobis de septem scripta Planetis:
Ad reliquas cœli stellas, & sidera, per te
Aptari poterunt: velut ars desiderat ipsa.

Hæc summè notāda.

Planetarum ac stellarum aliarū magnitudines varias esse: & cur tam paruo corpore spectentur.

PLurima (re vera) sunt cœlis astra minora:
Sunt aliquot maiora etiam, sed pauca: Planetæ
Seu sint, siue orbis sublimia sidera summi:
Quæ passim nobis præclara lampade fulgent:
Et quibus Astronomi varias fecere figuras:
Et pinxêre amplum diuersis æthera Signis.
Ex his ergo astris maioribus (vt perhibent qui
Astra sciunt, vtq́ eclipsis Phœbeia monstrat
In qua Luna patet quanto sit corpore, fratris
Dum subiecta sui speciosum lumen opacat)
Quædam sunt tanta, vt totam terræq́, maríque
Excedant molem, ac spacio maiore nitescant:
Quamuis parua adeo cernantur: propterea quòd
A nobis ad ea accedit distantia longa:
Quippe aliquid quanto est longinquius, esse videtur
Tantò etiam minus, & spectantûm lumina fallit:
Hoc monstrant homines, qui vel stadio procul à te
Semoti, globuli corpus censentur habere:
Quod spatium, quid cum longinquo culmine cœli
Non dicam rationis habet, sed temporis acti?

Stellarum corpora nedū Planetarū esse variæ magnitudinis.

Multa astra esse terra maiora: et cur tā parua cernātur.

 Planetas

Planetas alios aliis contrarios esse: quod etiam in reliquis stellis locum habet, ad rerum mundi contemperationem.

SI nescis, sunt astra astris contraria sursum:
Oppositæq; faces facibus: quis deneget illud,
Cùm nihil in toto spectetur viuere mundo,
Quod sibi non habeat passim contraria multa?
Sic nisi blanda Venus (Diuûmque, hominũq; voluptas)
Frenaret candore suo discrimina Martis:
Nunquam parta quies, nusquam fera prælia deêssent:
Rursum: Saturno ni obstaret Iupiter, ille
Mox horrore suo terras disperderet omneis:
De stellis poterit similis sententia ferri:
Quod scriptum volui, ne sim verbosior æquo:
Quamquam hæc de nostro dabitur tibi noscere libro,
Qui Vraniam Aesclapio priscorum more maritat.

Cõtrariorũ in mũdo plena esse omia.

Hic liber prodiit nuper.

Planetas, vti etiam stellas reliquas, formis, luce, & corpore inter se differre: quamquam eiusdem sint (vt ita loquar) materiæ: sed quæ nullam corruptionem agnoscat.

COelicolas formis sursum differre videbis:
Maioréque aliis alios: orbeísque nec vni
Aßimiles: splendore pares nec reddere luces:
Materies tamen est eadem, subiectáque nulli:
(Ni regi cœli summo, sancto, atque potenti)
Non ignis, flatúsque leuis, non terra, nec aer,
Oceanúsve pater, ius vllum seruat in alto:
Stellarum cœtus sacer est: compactus & vna
Re eximia, stabili, ac mira: vnde nihil manet illic
Quod mutare queat tantillum sidera cœli:
Vt doceo, Astronomis Medicos dum fœdere iungo.

Cœlestia corpora corruptioni obnoxia nõ esse

Planetas,

Planetas, vti etiam reliquas stellas, sub variis coloribus deorsum apparere: & quòd (secundum nõnullos) à Sole luceant, ac splendeant.

SVnt variæ stellis facies, variǽque colorum
Effigies: pallent quædam, fulgéntque corusco
Lumine nonnullæ: sunt ignea sidera Martis:
Clara Iouis, Veneris pellucida, & aurea Phœbi:
Mercurij varia: & Saturni liuida, necnon
Astri nocturni, & Lunaris, fuscula: verùm
Quotquot sunt, Solis radio fulgere, quibusdam
Est visum: vel ob id quòd Titan lumen vbique
(Cuius censetur fons admirabilis) afflat:
Quo cuncta in cœlo, terris, Pontóque fruuntur:
Ac vitam accipiunt, veluti monstrauimus antè:
Si quis plura volet, scriptas legat aeris ille
Nuper Ephemerides nobis, hîc grata videbit.

Planetarũ colores.

Solis energeia & maiestas.

Aliter de Planetarum coloribus, quos rebus inferioribus, nedum solis nubibus appingere plærumque solent.

HOs septem stellis prisci posuêre colores:
Quos vt corporibus, sic indunt nubibus: aiunt
In primis niueo celerem gaudere Dianam,
Saturnum fusco, Martem rufo, Venerémque
Cæruleo, Phœbum rutilo, Stilbonta remixto,
Aureolóque Iouem, narrabunt cætera libri.

Aerij Planetarum colores.

Planetæ quibus humanorum corporum spiritus ascribuntur.

PHœbo debetur vitalis spiritus: atque
Lunæ animalis: habet diuinus Iupiter vnum
Naturalem: ô ter magnos regésque, ducésque

Tres corporũ facultates trib⁹ Planetis ascriptæ.

Ter ma-

Ter magnis rebus præfectos, & pretiosis?

Planetæ quibus certa humanorum corporum membra tribuuntur.

Quæ membra corporis Planetæ aspiciant.

Corporis è rebus sunt hæc commissa Planetis:
Cor Phœbo, cerebrum Lunæ, Veneríque pudenda:
Et splen Saturno, Marti fel, Cunctipotenti
Hepar: Mercurio, doctrinæ lingua magistra.
Vis alias parteis? percurras sedulò nostram
Corporis & cœli Harmoniam, legisse iuuabit.

Planetæ quid ex rebus corporis obtineant in singulis Zodiaci Signis constituti: & primùm in Ariete.

Hæc obseruét, vt superiora, ἰατρομαθηματικοί.

Saturni est pectus, venter Iouis, & caput altum
Martis: sed Phœbi sunt fœmina: deinde Diones
Quidquid inest pedibus: Stilbon sibi crura reposcit:
Et collum Diana: velim te cætera nosse
De doctis: simul & quæ soli membra Planetæ
Agnoscant: & quid mundi videántque, regántque:
Nam (sicut dixi) sua sunt compendia cœlis:
Nec quocunque loco bene possunt omnia scribi.

Planetarum amicitiæ & odia inter se.

Amici Planetæ & inimici.

Saturnum redamant Sol, Iupiter, & vaga Luna:
Deinde Iouem cuncti, si Martem exceperis vnum:
Qui Veneri est charus, reliquis exosus, & ipsi
In primis Phœbo, necnon & Cunctipotenti:
Solis dilecti sunt Iupiter, & Venus alma:
Cui rident omnes superi, modò Falcifer absit:
Iupiter, atque Venus, necnon Saturnus, amantur
Mercurio, pariter Lunæ: tu sic inimicos,
Opposito discerne modo, ne sim tibi longus.

Plane

Planetis, septem mundi climata subiici, ac seruire.

CLimata duntaxat septem fecere vetusti:
Ac totidem positis sursum ascripsere Planetis:
Saturno primum: inde Ioui, pro sede, secundum:
Tertium habet Mauors, Sol quartum: deniq; quintum
Alma Venus: sextum Hermes: Phœbe, quod venit vltrà:
Quales censebis naturas esse πλανήτων,
Tales fac homines qui climata dicta tenebunt.

Planetarũ climata, & mũdi partes.

Planetarum situs, & loca in Zodiaco, plerunque efficere vt natorum etiam eiusdem vteri, mores ac effigies inter se varient: vti etiam rerum aliarum naturæ, formæ, ac similitudines.

VSque adeo cœlíque situs, & sidera, & ipsi
Dij variant, ac Signa quib⁹ sua plaustra reuoluũt:
Vt nati sub eis varii sint: crebrò colore:
Nonnunquam effigie: nunc filo corporis: hinc tu
Cernas dissimiles multùm prolésque, patrésque:
Hinc matri sua nata, hinc vno è germine creti
Longè absunt: sic neptis auo, soror ipsa sorori:
Quinetiam variant mores: & pectora sensus
Diuersos agitant: cœlo id faciente, quod vnum
Horis nascentûm vultus non semper eosdem,
Inq; locis iisdem conuertit: sedulò præbens
Sub quocunque voles momento temporis, atque
Orbis terrarum quacunque in parte, sitúque,
Innumeras stellas, & formas, atque figuras:
Quas passim referunt terrena animalia, necnon
Herbarum genus omne virens, hominésque, feræq;,
Arboreæ frondes, & squãmea terga natantum:
Nam quod inest terris cœlo descendit ab alto:
Quamquam aliquid studiis, generi, patriæq;, solóque,

Planetas & stellas variè corpora afficere.

Pulchra & notatu dignissima.

Concessum

Concessum cupio: ne tradere singula cœlo,
Ac stellis videar, periniqua lege, modóque.

A Saturno quæ studia, quæve morum & ingeniorum agitationes plurimùm emergant: vbi genesis alicuius potens dominator fuerit.

Saturninorũ pictura.

EST qui animi secreta alto sub pectore condit,
Consilio grauis: & casus timet vsque futuros:
Et parcit nũmis, oblata negocia differt:
Ac motus tristes, & sæuas sustinet iras
Cunctator: quoniam Saturni hoc imperat astrum
Natalis cœli princeps, præstánsque, poténsque:
Cui tunc est animi fingendi facta potestas.

A Ioue quæ studia & mores, plurimùm emergant, vbi genesis &c.

Iouialium pictura.

IVpiter emittit fœlici sidere partum:
Cui recti est studium, ac animi præstantia magni:
Insuper, & precium famæ, ac certamen honoris:
Quique opibus socios, fidósque acquirat amicos:
Qui sit agri diues, pecorísque, & coniuge fœlix:
Ingenio clarus, facilísque in rebus agendis:
Et qui nonnunquam precibus pia numina placet:
Notus amicitiis, ac pulchro corpore gratus:
Et cui pro votis succedant omnia semper.

A Marte quæ studia, & mores plurimùm emergant: vbi genesis alicuius &c.

Martialiũ pictura.

SI Diuos testeis aliquis, iuratáque verba
Posthabet, ac fidei violat venerabile numen:
Immitis, promptúsque manu, violentus, & exlex:
Cui fraus, insidiæque placent & verbera, necnon
Cædes, ac iræ, periuria, iurgia, lites:

Martius

Martius hic tibi sit, valde fugiendus vbique.

A Sole quæ studia, & mores plurimùm emergant: vbi genesis alicuius &c.

NObilitat sub se genitum præstantibus ausis
Cynthius: & summè generoso corde superbum
Inuitat studio imperii, atque extollit in altum:
Audacémque facit dicendo, & recta monendo:
Necnon maiestate grauem: sed qui sua plebi
Describat iura, ac populo dominetur & vrbi.

Solarium pictura.

A Venere quæ studia & mores plurimùm emergant: vbi genesis alicuius &c.

SVnt quos exornat Veneris decor, ac bene notos
Non dicam vultu, sed cultu reddit vbique:
His amor, his studium formæ est, citharæq; sonantis:
His choreæ, cantúsque placent, pexúsque capillus:
Excultíque sinus, speculum, fucúsque, liquôrque:
Et gemmæ, & niueo suspensa monilia collo:
Munditiæq;, iocíque, & quidquid blanda voluptas
Profert: cum lauta mensa, sermonibus vsque
Festiuis condîta suis, salibúsque, modísque
Omnibus: hos sequitur florum studium, sequitúrque
Ridens hortorum cultus per mille figuras:
Hic vbi pulchra Venus dulceis inspirat amores:
Ac mille ex oculis vrenteis excitat ignei s:
Oscula libando, & mellitum afflando venenum.

Venereorum pictura.

A Mercurio quæ studia & mores plurimùm emergant vbi genesis alicuius, &c.

CVi genitus Maia nascenti præsidet, ille
Scitatur rerum causas, & quæritat arteis
Non cuiuis notas: facundáque verba disertus

Mercurialium pictura.

Depromit:

Depromit: veterum exponens monimenta virorum:
Hic responsa Deûm solers, arcanáque cuncta
Naturæ ac cœli, summo, vigilíque labore
Rimatur: verbisque modos, & carmina neruis
Iungit: vel precio captus fora crebrò frequentat:
Aut arteis, & scripta docet præclara Sophorum:
Ac operam impendit linguis virtute magistra:
Auriculas doctus mordaci radere vero:
Et quandoque homines naso suspendere adunco:
Fœlices esse dextro Mercurio natos.
Paucis, quod præstat labor, & vigilantia summa,
Hoc sibi Mercurii partus conquirere nouit:
Fœlix, & nimiùm fœlix, miniúmque beatus,
Si dare se comitem regina pecunia vellet:
Doctrinas exosa bonas: quapropter vbique
Pauperibus nubunt, quòd sint sine dote relictæ.

A Luna quæ studia & mores plurimùm emergant: vbi genesis alicuius gubernacula, fortis ac potens tenuerit.

Lunariũ pictura.
EMittit populo acceptos Latonia Phœbe:
Quósque probat fauor, & cõmunis gratia plebis:
Necnon dexteritas promptissima rebus agendis:
Garrulitas tamen est illis germana, vagúmque
Ingenium, inconstans, subitum, leue, mobile, vanum,
Inq; dies varium: necnon versatile pectus
Tam sæpe, & subitò, quàm sese Cynthia mutat.

Admonitio in præcedentia, annexam habens conclusionem.

HOs mores animis nascentûm sidera septem
Per se afflant: sed longè alios commixta reponunt:
Quod te nosse velim: pariterque expendere, recto
Iudicio,

Iudicio, ſtellas alias, cœlum quoque totum
Quod natale vocant: dominos Signíque, locíque
Præcipuos: quidnam iuuet, aduerſetur & hoſpes:
Ac quibus in domibus dominetur quiſque Planeta:
Cætera ſunt artis, quam non ſuſcepimus hocce
Enarrare libro: dabitur fortaſſe voluntas
Hæc nobis aliàs: ſi gratam dixeris eſſe
Hanc tibi ſementem magno ſudore paratam.
Sed monitu Vraniæ præſentem claudere librum
Compellor: iubeórque fores aperire ſequenti:
In quo ſtellatas cœlorum pingo figuras:
Atque meum tandem claudo hoc cœleſte theatrum.

Multa premuntur apud autoré, quæ volente dño aliquãdo lucé videbunt.

FINIS PLANETARVM
Antonij Mizaldi Monluciani.

